A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (tizedik tanács)

2023. november 9.*

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – Harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárainak visszatérése – 2008/115/EK irányelv – A 3. cikk 2. pontja – A »jogellenes tartózkodás« fogalma – 2013/32/EU irányelv – Nemzetközi védelmet kérelmező személy – A 9. cikk (1) bekezdése – A kérelem megvizsgálása alatt a tagállamban maradás joga – A nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító elsőfokú határozat elfogadását megelőzően meghozott kiutasítási határozat”

A C-257/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Krajský soud v Brně (brnói regionális bíróság, Cseh Köztársaság) a Bírósághoz 2022. április 14-én érkezett, 2022. február 28-i határozatával terjesztett elő a

CD

és

a **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: Csehi Z. tanácselnök, E. Regan, az ötödik tanács elnöke (előadó) és D. Gratsias bíró,

főtanácsnok: J. Richard de la Tour,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a cseh kormány képviseletében A. Edelmannová, M. Smolek és J. Vláčil, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében A. Azéma, A. Katsimerou és M. Salyková, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: cseh.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 348., 98. o.) 4. cikke (2) és (3) bekezdésének, valamint 5. cikkének az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 2. cikkével, 4. cikkével és 19. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben történő értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az algériai állampolgársággal rendelkező CD és a Ministerstvo vnitra České republiky, odbor aylové a migrační politiky (a Cseh Köztársaság belügyminisztériuma, menekültügyi és migrációs politikai szolgálat, a továbbiakban: belügyminisztérium) között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, melynek tárgya az ezen állampolgárral szemben a Ředitelství služby cizinecké policie (az idegenrendészeti szolgálat igazgatósága, Cseh Köztársaság, a továbbiakban: idegenrendészeti igazgatóság) által hozott kiutasítási határozat (a továbbiakban: vitatott kiutasítási határozat).

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2008/115 irányelv

3 A 2008/115 irányelv (9) és (12) preambulumbekezdése értelmében:

„(9) A menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló, 2005. december 1-jei 2005/85/EK tanácsi irányelvvel [HL 2005. L 326., 13. o.] összhangban a valamely tagállamban menedékjogot kérő, harmadik országbeli állampolgár a kérelmét elutasító határozat vagy a menedékkérői minőségben való tartózkodásának jogát megszüntető határozat hatálybalépéséig nem tekintendő úgy, hogy illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodik az adott tagállam területén.

[…]

(12) Foglalkozni kell az illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó, ám még nem kitoloncolható harmadik országbeli állampolgárok helyzetével. Létfenntartásuk alapvető feltételeit a nemzeti jogszabályok alapján kell meghatározni. Annak érdekében, hogy hatósági ellenőrzések esetén igazolni tudják különleges helyzetüket, e személyek számára helyzetükről írásbeli igazolást kell kiállítani. A tagállamoknak széles mérlegelési jogkörrel

kell rendelkezniük az írásbeli igazolás formája és formátuma tekintetében, továbbá az igazolást az ezen irányelv szerint elfogadott, kiutasítással kapcsolatos határozatokba is be kell tudniuk illeszteni.”

4 A 2008/115 irányelv „Alkalmazási kör” című 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv a valamely tagállam területén illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra alkalmazandó.”

5 Ezen irányelv „Fogalommeghatározások” című 3. cikkének 2. és 4. pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározások érvényesek:

[…]

2. »illegális [helyesen: jogellenes] tartózkodás«: olyan harmadik országbeli állampolgár jelenléte valamely tagállam területén, aki [a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról szóló, 2006. március 15-i 562/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 105., 1. o.; helyesbítés: HL 2015. L 57., 19. o.)] 5. cikkében meghatározott beutazási feltételeknek vagy az adott tagállamban érvényes egyéb beutazási, tartózkodási vagy letelepedési feltételeknek nem vagy már nem felel meg;

[…]

4. »kiutasítási határozat«: közigazgatási vagy bírósági határozat vagy intézkedés, amely valamely harmadik országbeli állampolgár tartózkodásának jogszerűtlenségét [helyesen: jogellenességét] megállapítja vagy kimondja, és visszatérési kötelezettséget állapít meg vagy mond ki.

[…]”

6 Az említett irányelvnek „A visszaküldés tilalma, a gyermek mindenek felett álló érdeke, családi élet és egészségi állapot” című 5. cikke többek között úgy rendelkezik, hogy a tagállamok ezen irányelv végrehajtása során tiszteletben tartják a visszaküldés tilalmának elvét.

7 A 2008/115 irányelv „Kiutasítási határozat” című 6. cikke az (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„A tagállamok a (2)–(5) bekezdésben említett kivételek sérelme nélkül a területükön illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozóan kiutasítási határozatot adnak ki.”

A 2013/32/EU irányelv

8 A nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL 2013. L 180., 60. o.; helyesbítés: HL 2016. L 198., 50. o.) „A tagállamban maradás joga a kérelem megvizsgálása alatt” című 9. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A kérelmezők részére engedélyezni kell, hogy kizárólag az eljárás lefolytatása céljából a tagállamban maradhassanak mindaddig, amíg az eljáró hatóság a III. fejezet rendelkezései szerinti elsőfokú határozatot meg nem hozta. A tagállamban maradás joga tartózkodási engedélyre nem jogosít eljáró hatóság [helyesen: A tagállamban maradás joga tartózkodási engedélyre nem jogosít.]”

9 A 2013/32 irányelvnek „A biztonságos származási ország elve” című 36. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az ezen irányelvvel összhangban biztonságos származási országgá nyilvánított harmadik ország – a kérelem egyéni vizsgálatát követően – csak akkor tekinthető e kérelmező tekintetében biztonságos származási országnak, ha:

a) a kérelmező annak az országnak az állampolgára; vagy

b) a kérelmező korábban abban az országban szokásos tartózkodási hellyel bíró hontalan személy,

és nem adott elő semmilyen komoly indokot arra vonatkozóan, hogy az ő egyedi körülményei szempontjából és nemzetközi védelemre jogosult személyként való elismerése tekintetében az ország nem minősül biztonságos származási országnak [a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítések: HL 2017. L 167., 58. o.; HL 2019. L 19., 20. o.)] összhangban.

(2) A tagállamok nemzeti jogszabályaikban további rendelkezéseket és szabályokat állapítanak meg a biztonságos származási ország elvének alkalmazására.”

10 Ezen irányelvnek a „Harmadik országok biztonságos származási országgá nyilvánítása nemzeti szinten” című 37. cikke a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok fenntarthatnak vagy bevezethetnek olyan jogszabályokat, amelyek a I. melléklettel összhangban lehetővé teszik, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálata céljából nemzeti szinten biztonságos származási országokat határozzanak meg.

(2) A tagállamok rendszeresen felülvizsgálják az e cikkel összhangban biztonságos származási országnak nyilvánított harmadik országokban fennálló helyzetet.

[…]”

A cseh jog

11 A zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů-nak (a külföldieknek a Cseh Köztársaság területén való tartózkodásáról és más törvények módosításáról szóló 326/1999. sz. törvény, a továbbiakban: a külföldiek tartózkodásáról szóló törvény) az alapügy tényállására alkalmazandó változata a 120a. §-a (1) bekezdésének b) pontjában a következőképpen rendelkezik:

„A rendőrség a 119. és 120. § szerinti közigazgatási kiutasítási határozat keretében köteles kikérni a minisztérium kötelező erejű véleményét annak lehetőségéről, hogy a külföldi elhagyja az államterületet (179.); ez nem vonatkozik arra az esetre,

[…]

ha a külföldi más jogszabályi rendelkezés értelmében biztonságos származási országból származik, és nem közölt olyan körülményeket, amelyek alátámasztják, hogy a 179. § értelmében vett tényleges veszélynek lehet kitéve.

[…]”

12 A külföldiek tartózkodásáról szóló törvény 179. §-ának (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A külföldi kiutasítása nem lehetséges, ha megalapozottan feltételezhető, hogy tényleges veszély fenyegeti, ha visszaküldik abba az államba, amelynek állampolgára, vagy hontalan személy esetén a legutolsó állandó lakóhelye szerinti államba.

(2) E törvény alkalmazásában tényleges veszélynek minősül az [emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. tv.; a továbbiakban: EJEE)] 3. cikkét sértő visszatérés.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

13 Az alapügy felperese, aki algériai állampolgár, 2021. szeptember 30-án egy harmadik országbeli állampolgároknak szánt idegenrendészeti fogdába érkezett, és ott nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be. Mivel érvényes tartózkodási engedély és úti okmányok nélkül tartózkodott Csehország területén, a rendőrség 2021. október 8-án közigazgatási kiutasítási eljárást indított ellene.

14 Meghallgatása során az alapügy felperese azt állította, hogy Algéria nem biztonságos ország, és – többek között – az állami hatóságok nem képesek megvédeni az algériai polgárokat. Közölte, hogy halálosan megfenyegette egy olyan verekedés áldozatának a családja, amelynél gyilkosság szemtanúja volt. Az említett felperes arra hivatkozott, hogy bár egy algériai bíróság ártatlannak ítélte, az e veszélytől való félelme miatt nappal nem térhet vissza az otthonába, hanem meg kell várnia az éjszakát.

15 Az idegenrendészeti igazgatóság a vitatott kiutasítási határozattal, amelyet 2021. október 12-én fogadott el, elrendelte az alapügy felperesének közigazgatási kiutasítását, és egy év időtartamra megtiltotta a számára a tagállamok területére való beutazást.

16 Az idegenrendészeti igazgatóság megállapította, hogy nincsenek olyan indokok, amelyek megakadályoznák az alapügy felperesének a Csehország területéről való kiutasítását, mivel a külföldiek tartózkodásáról szóló törvény 179. §-ának (1) és (2) bekezdése értelmében véve nem feltételezhető megalapozottan a származási országban fennálló tényleges veszély.

17 E tekintetben az idegenrendészeti igazgatóság megállapította, hogy Algéria szerepel a biztonságos származási országoknak a vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o aylu a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců-nak (a menedékjogról szóló törvény és a külföldiek ideiglenes védelméről szóló 221/2003. sz. törvény végrehajtásáról szóló 328/2015. sz. rendelet) az alapügy tényállására alkalmazandó változatában (a továbbiakban: 328/2015. sz. rendelet) megállapított listáján.

18 Mivel az alapügy felperesének a vitatott kiutasítási határozattal szembeni közigazgatási jogorvoslati kérelmét a belügyminisztérium a 2021. december 6-i határozatával elutasította, e felperes a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Krajský soud v Brněhez (brnói regionális bíróság, Cseh Köztársaság) fordult. Ezen utóbbi előtt többek között arra hivatkozik, hogy e határozat általános megfontolásokon alapul, amelyek szerint Algéria a 328/2015. sz. rendelet értelmében biztonságos származási ország, miközben a helyzetének egyedi értékelését kellett volna elvégezni.

19 A kérdést előterjesztő bíróság kétségeket táplál azt illetően, hogy ellentétes-e az uniós joggal az, ha annak értékelése céljából, hogy a harmadik országbeli állampolgárral szemben hozott kiutasítási határozat sérti-e a visszaküldés tilalmának elvét, a tagállam egyrészt a 2008/115 irányelvben a harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárainak visszatérésére vonatkozóan előírt rendszer keretében a „biztonságos származási országnak” a 2013/32 irányelv 36. cikkében előírt fogalmát alkalmazza, és másrészt úgy értelmezi a visszaküldés tilalmának ezen elvét, hogy az kizárólag a kegyetlen bánásmód tilalmára vonatkozik.

20 A „biztonságos származási ország” fogalmát illetően a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy bár az nem szerepel a 2008/115 irányelvben, e fogalomnak a kiutasítási eljárás keretében történő alkalmazása a rendőrség számára eljárási egyszerűsítéseket eredményez, mivel az utóbbi mentesül annak konkrét értékelése alól, hogy a visszaküldött harmadik országbeli állampolgár konkrét esetében fennáll-e a célországban a visszaküldés tilalmára vonatkozó elv megsértésének a veszélye. E fogalom használata azonban az érintett harmadik országbeli állampolgár helyzetét megnehezíti, mivel köteles megdönteni azt a vélelmet, amely szerint a származási országa biztonságos.

21 Ami a visszaküldés tilalmának elvét illeti, a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a Charta 19. cikkének (2) bekezdése és az EJEE 3. cikke – az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatában alkalmazott értelmezése szerint – ezen elv tekintetében tágabb hatályt ír elő, mint amely a külföldiek tartózkodásáról szóló törvény 179. §-ának (2) bekezdéséből következik, amely e hatályt a kegyetlen bánásmód tilalmára korlátozza.

22 Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a Cseh Köztársaság nem teljesítette a 2013/32 irányelv 37. cikkének (2) bekezdéséből eredő azon kötelezettségét, hogy rendszeresen felülvizsgálja az e cikkel összhangban biztonságos származási országnak nyilvánított harmadik országokban fennálló helyzetet. Így álláspontja szerint különösen az a kérdés merül fel, hogy az Algéria biztonságos jellegére vonatkozó következtetés – négy évvel azon források közzététele után, amelyek alapján Algériát biztonságos származási országnak nyilvánították, és három évvel ezen országnak a 328/2015. sz. rendeletben való feltüntetését követően – továbbra is igazolt-e.

23 E körülmények között a Krajský soud v Brně (brnói regionális bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [2008/115 irányelvnek] a [Charta] 2. és 4. cikkével, valamint 19. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (2) és (3) bekezdését, valamint 5. cikkének utolsó fordulatát, hogy azokkal ellentétes, ha annak vizsgálata során, hogy a [2008/115] irányelv 6. cikke szerinti kiutasítási határozat nem eredményezi-e a visszaküldés tilalma elvének megsértését, a biztonságos származási országnak a [2013/32 irányelv] 36. és 37. cikke szerinti fogalmát a visszaküldés tilalma elvének szűkebb, kizárólag a kegyetlen bánásmódnak [a Charta] 4. cikke és [az EJEE] 3. cikke értelmében vett tilalmára kiterjedő meghatározásával összefüggésben alkalmazzák?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

24 A kérdést előterjesztő bíróság a kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2008/115 irányelv 4. cikkének (2) és (3) bekezdését, valamint 5. cikkét a Charta 2. cikkével, 4. cikkével és 19. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy a visszaküldés tilalmának elvével ellentétes a kiutasítási határozatnak a valamely tagállam területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárral szemben való elfogadása, ha ezen állampolgár e tagállam hatóságai előtt arra hivatkozik, hogy a származási országában magánszemélyek az életét fenyegetik, és az ilyen tagállam alkalmazhatja-e a „biztonságos származási országnak” a 2013/32 irányelv 36. és 37. cikke értelmében vett fogalmát az említett elv megsértése veszélyének az ilyen körülmények között való értékeléséhez.

25 Az Európai Bizottság az írásbeli észrevételeiben kétségeknek adott hangot a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát illetően. Konkrétan megjegyezte, hogy a tagállami iratokból az tűnik ki, hogy az illetékes hatóságok a kitoloncolási eljárás megindítása előtt nem vizsgálták meg a nemzetközi védelem iránti kérelmet, amely esetben a 2008/115 irányelvet átültető tagállami rendelkezéseket a jelen ügyben nem kellett volna alkalmazni. A Bizottság arra is rámutatott, hogy a vitatott kiutasítási határozattal szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz benyújtott jogorvoslati kérelem keretében az alapügy felperese többek között arra hivatkozott, hogy vele szemben tévesen indítottak kitoloncolási eljárást, mivel a nemzetközi védelem iránti kérelmét még nem vizsgálták meg.

26 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapügy felperese 2021. szeptember 30-án nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be a Cseh Köztársasághoz, és az idegenrendészeti igazgatóság 2021. október 12-én elfogadta vele szemben a vitatott kiutasítási határozatot, az ahhoz kapcsolódó beutazási tilalommal együtt.

27 A Bíróságnak az eljárási szabályzata 62. cikkének (1) bekezdésén alapuló, 2023. január 26-i és március 1-jei két információkérését követően a kérdést előterjesztő bíróság megerősítette többek között egyrészt azt, hogy a belügyminisztérium a 2021. november 25-i határozatával elutasította az alapügy felperesének nemzetközi védelem iránti kérelmét, és másrészt azt, hogy a vitatott kiutasítási határozattal szemben hozzá benyújtott jogorvoslati kérelem keretében e felperes többek között arra hivatkozott, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmére tekintettel nem lehetett volna vele szemben kitoloncolási eljárást lefolytatni.

28 E tekintetben elegendő emlékeztetni arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek a helytállóság szempontjából történő vizsgálata nem a Bíróság feladata – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróság által előterjesztett kérelemnek a Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, vagy ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű (2023. január 12-i Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ítélet, C-132/21, EU:C:2023:2, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 Márpedig a jelen ügyben az idegenrendészeti igazgatóság az alapügy felperesével szemben kiutasítási határozatot hozott. Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság előtt olyan jogvita van folyamatban, amelynek tárgya e határozat jogszerűsége, és a feltett kérdés a 2008/115 irányelv és a 2013/32 irányelv azon rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozik, amelyek relevánsak az említett határozat jogellenességének okai tekintetében, amelyekre az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint az alapügy felperese hivatkozik. A Bíróság elé terjesztett iratokból tehát nem következik nyilvánvalóan, hogy az uniós jog kért értelmezése ne függne össze az alapügy tényállásával vagy tárgyával, vagy hogy a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett probléma hipotetikus jellegű lenne.

30 Következésképpen – a Bizottság felvetésével ellentétben – az előterjesztett kérdés nem elfogadhatatlan.

31 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azonban az EUMSZ 267. cikk által bevezetett, a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés keretében a Bíróságnak az összes olyan uniós jogi értelmezési szempontot meg kell adnia a nemzeti bíróságnak, amely hasznos lehet az előtte folyamatban lévő ügy elbírálásához, függetlenül attól, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a kérdése megfogalmazásakor hivatkozott-e azokra (2017. szeptember 21-i Aviva ítélet, C-605/15, EU:C:2017:718, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 A jelen ügyben ezen ítélkezési gyakorlatnak megfelelően előzetesen azzal a kérdéssel kell foglalkozni, hogy a 2008/115 irányelv alkalmazható-e olyan körülmények között, mint amelyek az alapügy tárgyát képezik, és amelyeket az jellemez, hogy a kiutasítási határozatot a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító elsőfokú határozat elfogadása előtt hozzák meg.

33 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy az államterület elhagyásának az alapügy tárgyát képező elrendelése a 2008/115 irányelv 3. cikkének 4. pontja értelmében vett „kiutasítási határozatnak” minősül, vagyis az olyan közigazgatási vagy bírósági határozat vagy intézkedés, amely valamely harmadik országbeli állampolgár tartózkodásának jogellenességét állapítja meg vagy mondja ki, és visszatérési kötelezettséget állapít meg vagy mond ki.

34 A 2008/115 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében az irányelvet a valamely tagállam területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra kell alkalmazni. Konkrétabban a kiutasítási határozat vonatkozásában az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok a területükön jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozóan főszabály szerint ilyen határozatot adnak ki.

35 Annak meghatározása érdekében, hogy hozható-e kiutasítási határozat harmadik országbeli állampolgárral szemben a nemzetközi védelem iránti kérelem e személy általi benyújtásától az e kérelmet elbíráló, első fokon hozott határozat elfogadásáig tartó időszakban, meg kell tehát

vizsgálni, hogy az ilyen állampolgár tartózkodása ezen időszak során a 2008/115 irányelv értelmében véve jogellenes-e (lásd analógia útján: 2018. június 19-i Gnandi ítélet, C-181/16, EU:C:2018:465, 38. pont).

36 E tekintetben a „jogellenes tartózkodásnak” az ezen irányelv 3. cikkének 2. pontjában szereplő meghatározásából az következik, hogy bármely harmadik országbeli állampolgár, aki valamely tagállam területén az ott érvényes beutazási, tartózkodási vagy letelepedési feltételeknek való megfelelés nélkül van jelen, pusztán emiatt jogellenesen tartózkodik ott (2018. június 19-i Gnandi ítélet, C-181/16, EU:C:2018:465, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 Ugyanakkor a 2013/32 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerint a nemzetközi védelmet kérelmező személy számára engedélyezni kell, hogy az e kérelmet első fokon elutasító határozat elfogadásáig kizárólag az eljárás lefolytatása céljából azon tagállam területén maradjon, ahol a kérelmet benyújtotta. Bár az e területen való tartózkodás joga – e rendelkezés kifejezett megfogalmazása szerint – nem minősül tartózkodási engedélyhez való jognak, többek között a 2008/115 irányelv (9) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy az említett jog akadályát képezi annak, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy tartózkodása a nemzetközi védelem iránti kérelmének benyújtásától az azt elbíráló elsőfokú határozat elfogadásáig tartó időszakban ezen irányelv értelmében véve „jogellenesnek” minősüljön (lásd ebben az értelemben: 2021. november 16-i Bizottság kontra Magyarország [A menedékkérők számára történő segítségnyújtás bűncselekménynek minősítése] ítélet, C-821/19, EU:C:2021:930, 137. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Amint az a 2013/32 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének szövegéből egyértelműen következik, a nemzetközi védelmet kérelmező személy azon, e rendelkezésben előírt joga, hogy abban a tagállamban maradjon, ahol e kérelmet benyújtotta, megszűnik, amikor e tagállam illetékes hatóságai meghozzák az említett kérelmet első fokon elutasító határozatot. Amennyiben e kérelmező számára nem adnak más jogalapon – többek között a 2008/115 irányelv 6. cikkének (4) bekezdése alapján – tartózkodási jogot vagy tartózkodási engedélyt, amely lehetővé teszi az elutasított kérelmező számára az érintett tagállamba való beutazás, ott-tartózkodás vagy letelepedés feltételeinek teljesítését, ezen elutasító határozat következménye az, hogy annak elfogadásától fogva e kérelmező e feltételeket már nem teljesíti, így a tartózkodása jogellenessé válik (lásd analógia útján: 2018. június 19-i Gnandi ítélet, C-181/16, EU:C:2018:465, 41. pont).

39 Következésképpen, tekintettel arra, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásától az e kérelmet elbíráló elsőfokú határozat elfogadásáig tartó időszakban a tartózkodás engedélyezésének fennállása kizárja a kérelmező tartózkodásának jogellenességét, és így a 2008/115 irányelvnek az e kérelmező tekintetében való alkalmazását, ezen időszak alatt nem hozható vele szemben kiutasítási határozat (lásd ebben az értelemben: 2018. június 19-i Gnandi ítélet, C-181/16, EU:C:2018:465, 46., 58. és 59. pont).

40 Ezzel szemben az érintettel szemben főszabály szerint kiutasítási határozatot lehet hozni, amint a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasítják, vagy erre sor kerülhet azzal egyidejűleg is, ugyanabban a közigazgatási aktusban (2018. június 19-i Gnandi ítélet, C-181/16, EU:C:2018:465, 59. pont).

41 Mindemellett a jelen ítélet 33–40. pontjában kifejtett megfontolásokból nem lehet arra következtetni, hogy abban az esetben, ha a kiutasítási határozat tárgya a harmadik országbeli állampolgárnak a nemzetközi védelem iránti kérelmét megelőző tartózkodásának jogellenes jellege miatti kiutasítása, e körülmény igazolja, hogy azon tagállam illetékes hatósága, amelyben e

harmadik országbeli állampolgár nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be, ilyen kiutasítási határozatot hozhat e kérelem benyújtását követően, de azt megelőzően, hogy e kérelemről első fokon határozatot hoztak volna.

42 Kétségtelen, hogy – amint azt a Bíróság már megállapította – a 2008/115 irányelv (12) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy az irányelvet alkalmazni kell az olyan harmadik országbeli állampolgárokra, akik, még ha a tartózkodásuk jogellenes is, engedéllyel rendelkeznek arra, hogy jogszerűen tartózkodjanak az érintett tagállam területén, mivel még nem toloncolhatók ki. Amint az azonban a jelen ítélet 37. pontjából következik, a 2013/32 irányelv 9. cikkének a 2008/115 irányelv (9) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy azon joga, hogy a kérelme benyújtásától az azt elbíráló elsőfokú határozat elfogadásáig tartó időszakban az érintett tagállam területén maradjon, akadályát képezi annak, hogy az érintett tartózkodása ezen időszak során a 2008/115 irányelv értelmében „jogellenesnek” minősüljön (lásd ebben az értelemben: 2018. június 19-i Gnandi ítélet, C-181/16, EU:C:2018:465, 46. és 47. pont). E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a kiutasítási határozat arra az időszakra vonatkozik, amelynek során e kérelmező a nemzetközi védelem iránti kérelmének benyújtását megelőzően jogellenesen tartózkodott az érintett tagállam területén.

43 A jelen ítélet 33–42. pontjában kifejtett megfontolásokra tekintettel nem kell válaszolni a kérdést előterjesztő bíróság által feltett azon kérdésre, hogy az uniós jog rendelkezéseivel, és különösen a 2008/115 irányelvnek a jelen ítélet 24. pontjában említett rendelkezéseivel ellentétes-e az, ha a valamely tagállam területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárral szemben a jelen ítélet ugyanezen pontjában leírt körülmények között kiutasítási határozatot fogadnak el, és hogy e tagállam alkalmazhatja-e a „biztonságos származási országnak” a 2013/32 irányelv 36. és 37. cikke értelmében vett fogalmát annak értékeléséhez, hogy ilyen határozat elfogadása esetén fennáll-e a visszaküldés tilalma elve megsértésének veszélye.

44 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre azt a választ kell adni, hogy a 2008/115 irányelv 2. cikkének (1) bekezdését és 3. cikkének 2. pontját ezen irányelv (9) preambulumbekezdésével és a 2013/32 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, ha valamely harmadik országbeli állampolgárral szemben a 2008/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján kiutasítási határozatot fogadnak el azt követően, hogy nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be, de azt megelőzően, hogy e kérelmet első fokon elbírálták volna, és az említett rendelkezésekkel való ellentétesség független attól, hogy az említett kiutasítási határozat melyik tartózkodási időszakot érinti.

A költségekről

45 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

A harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról

szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének (1) bekezdését és 3. cikkének 2. pontját ezen irányelv (9) preambulumbekezdésével és a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal ellentétes, ha valamely harmadik országbeli állampolgárral szemben a 2008/115 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján kiutasítási határozatot fogadnak el azt követően, hogy nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be, de azt megelőzően, hogy e kérelmet első fokon elbírálták volna, és az említett rendelkezésekkel való ellentétesség független attól, hogy az említett kiutasítási határozat melyik tartózkodási időszakot érinti.

Aláírások